

Regionaal Comité Ratten- en exotenbestrijding

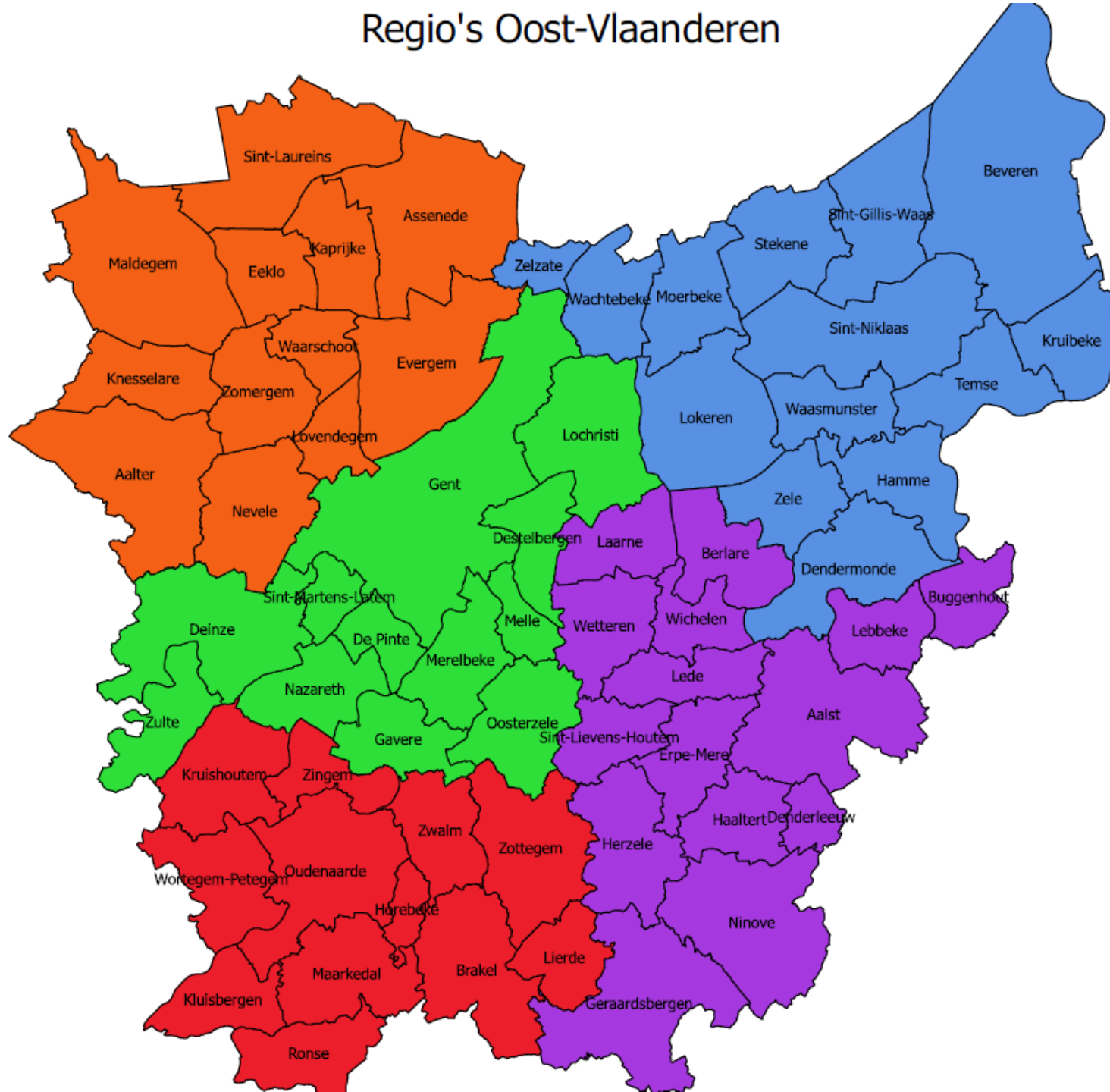
Meetjesland

8 april 2019

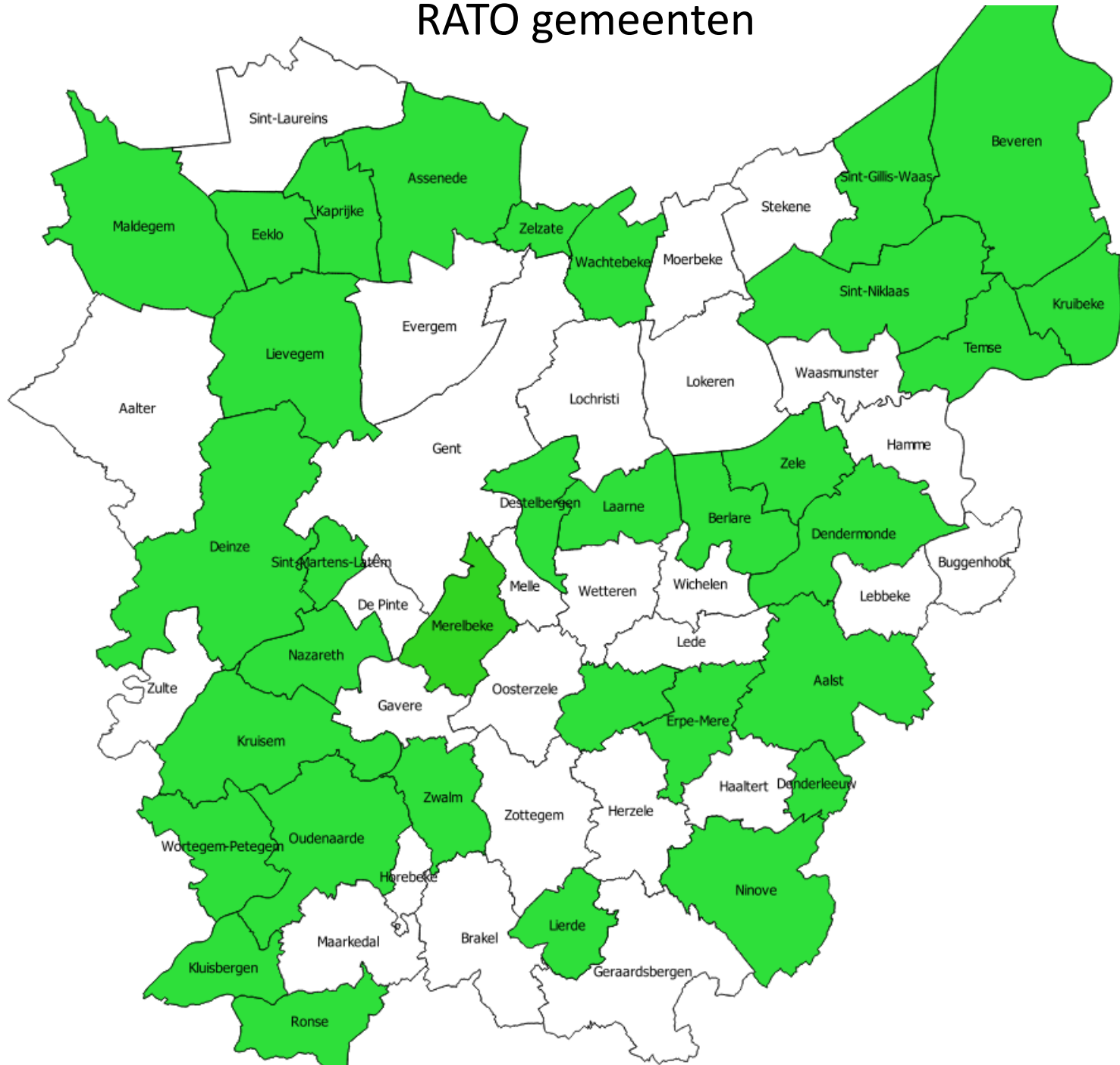
Agenda

1. Verwelkoming
2. Voorstelling
3. Goedkeuring verslag (26/02/18)
4. Rattenbestrijding
5. Overlastbezorgers
6. Biocidenwetgeving
7. Omzendbrief zwerfkatten in praktijk
8. Lokale besturen en exotenbeheer
9. Kalender en varia

Regio's Oost-Vlaanderen

RATO gemeenten

4. Rattenbestrijding

4.1 Vangsten muskusrat Meetjesland

Gemeente + POV+ RATO	2016	2017	2018
Aalter	0	*	0
Assenede + Zwarte sluispolder*	2	66	57
Eeklo*	0	0	0
Evergem	0	0	1
Kaprijke*	*	2	3
Knesselare	0	0	0
Lovendegem*	0	0	0
Maldegem	58	36	146
Sint-Laureins*	41	170	157
Waarschoot	0	0	0
Zomergem*	0	0	0
Totalen	100	272	364

4. Rattenbestrijding

4.1 Vangsten muskusrat VMM

Vlaamse Milieumaatschappij:

Regio Meetjesland

Gemeente	2016	2017	2018
Assenede	1	13	29
Eeklo	3	0	0
Maldegem	18	24	20
Sint-Laureins	62	127	215
Totaal:	84	164	264

Schadebeelden

4. Rattenbestrijding

4.1 Vangsten muskusrat POV

Evolutie muskusratten Provincie Oost-Vlaanderen							
Regio	2012*	2013*	2014*	2015*	2016	2017	2018
Waasland	7	1	2	3	2	2	4
Meetjesland	3	28	41	50	100	436	628
Dendervallei	45	1	1	0	159	182	113
Bovenschede Leie	5	0	0	2	19	51	8
Vlaamse Ardennen	115	169	412	248	423	686	442
Totalen	175	199	456	303	703	1357	1195

* Vangstcijfers zonder gegevens VMM

4. Stand van zaken rattenbestrijding

4.1 Vangsten Muskusrat

Regio	2014	2015	2016	2017	2018
<i>Meetjesland</i>	41	50	100	436	628
Provincie Oost-Vlaanderen	456	303	703	1357	1195
Zeeland	1797	3172	3117	2982	2395
<i>Zeeland Team Zuid</i>	1010	2253	2222	2174	1629
West Vlaanderen	883	1521	2303	2433	775
Totalen	3 136	4996	6123	6772	4365

4. Rattenbestrijding

4.2 Meldingen bruine rat Meetjesland

Gemeente	aantal meldingen ratten	vangsten bruine rat	aantal meldingen/ 1000 inwoners
Aalter	190	29	9,3
Assenede + Zwarte sluispolder*	129	32	9,3
Eeklo*	100	0	5
Evergem	?	0	?
Kaprijke*	50	2	8
Knesselare	?	0	?
Lovendegem*	45	0	4,8
Maldegem	371	5	15,8
Sint-Laureins*	400	0	59,8
Waarschoot	44	0	5,6
Zomergem*	74	0	9
Totalen 2018	1403	68	9,4

4. Rattenbestrijding

4.2 Meldingen bruine rat POV

2018	Vlaamse Ardennen	Dender-vallei	Bovenschel-de-Leie	Meetjesland	Waasland	POV
Aantal Meldingen ratten	1259	1406	1214	1403	1949	7231
vangsten Bruine Rat	107	58	0	68	129	360
aantal meldingen/ 1000 inwoners	8,6	4	2,7	9	5	5

4. Rattenbestrijding

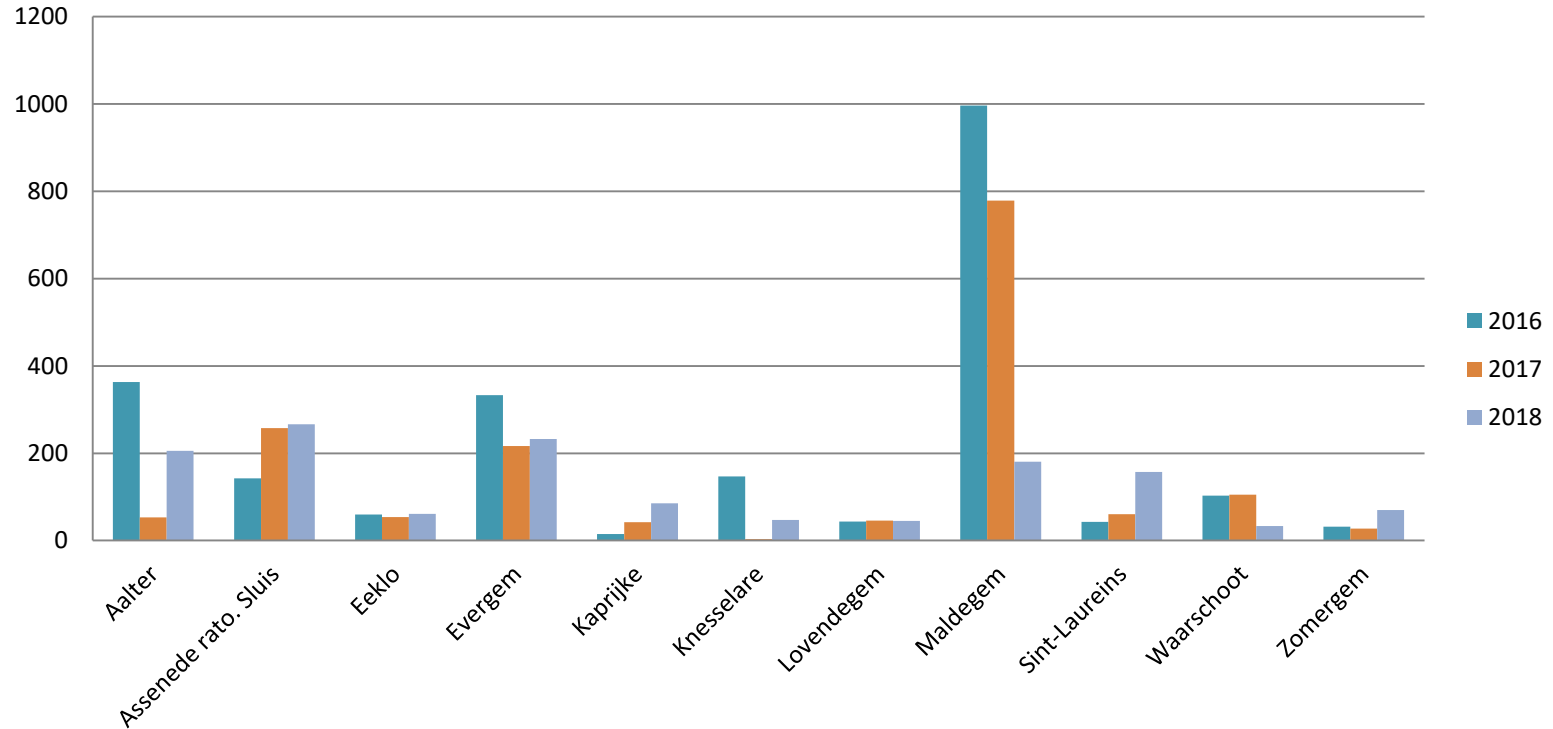
4.3 Rodenticiden in kg Meetjesland

Gemeente	2016	2017	2018
Aalter	363	53	206
Assenede + Zwarte sluispolder*	143	258	266
Eeklo*	60	54	61
Evergem	333	217	232
Kaprijke*	15	42	85
Knesselare	147	3	47
Lovendegem*	44	46	45
Maldegem	996	779	181
Sint-Laureins*	43	60	157
Waarschoot	103	105	34
Zomergem*	32	27	70
Totaal:	2329	1647	1384

• Absolute cijfers
(openbaar
+ privé) in Kg

4. Rattenbestrijding

Regio Meetjesland: evolutie rhodenticiden

4. Rattenbestrijding

4.3 Rodenticiden POV

Regio	2014	2015	2016	2017	2018
Meetjesland	1771	1382	2765	1636	1384
Waasland	1097	1007	2372	1707	1338
Dendervallei	1523	1074	3149	2245	3728
Bovenshelde -Leie	1032	761	1555	1323	2231
Vlaamse Ardennen	924	748	1648	2399	1359
Totaal:	6346	4972	11489	9310	10041

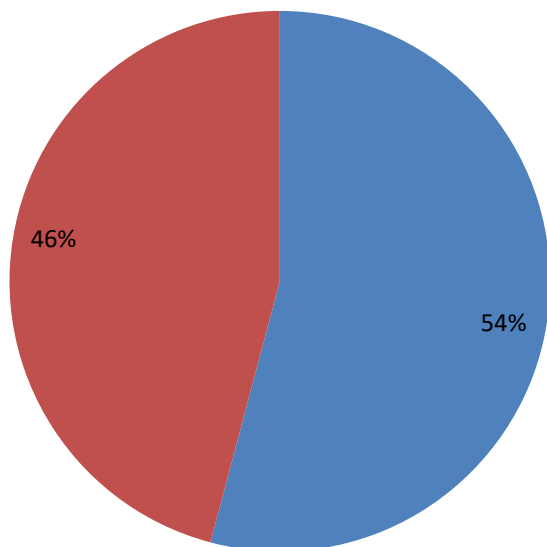
* Absolute cijfers (openbaar + prive) in Kg

gegevens rodenticiden

Gemeente	aantal bakken en buizen gemeente en/of RATO	aantal bakken en buizen POV	aantal bakken en buizen per km ²	aantal kg rodenticide (totaal)	aantal kg rodenticide op openbaar terrein	aantal kg rodenticide op privé terrein	Aantal kg rodenticide per km ²
Aalter	/	3	0,04	206	116	90	2,51
Assenede + Zwarte sluispolder*	190	0	2,17	266	223	62	5,94
Eeklo*	42	0	1,38	61	40	21	2,01
Evergem	527	0	38,02	232	232	0	16,77
Kaprijke*	47	0	1,40	85	67	18	2,53
Knesselare	39	7	0,58	47	47	0	0,59
Lovendegem*	31	0	1,60	45	34	11	2,30
Maldegem	32	0	0,34	181	67	114	1,89
Sint-Laureins*	68	0	0,91	157	0	157	2,10
Waarschoot	26	0	1,18	34	23	11	1,53
Zomergem*	50	0	1,26	70	52	18	1,78
Totalen 2018	1053	10	1,84	1384	883	501	2,83

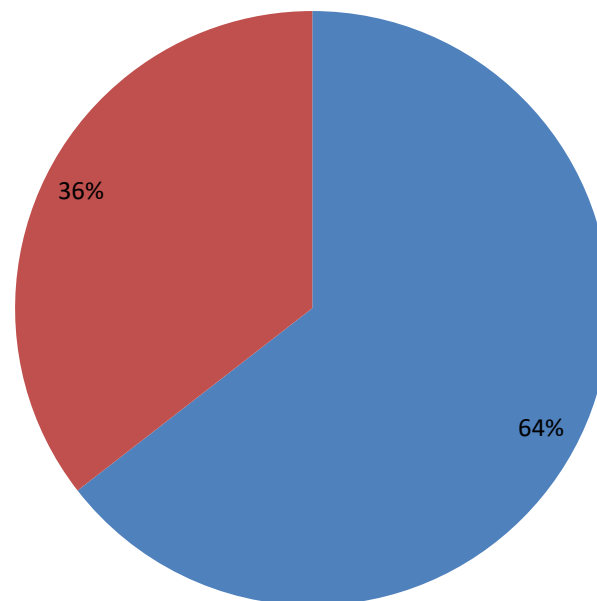
Aantal kg rodenticiden POV

■ aantal kg rodenticide op openbaar terrein   ■ aantal kg rodenticide op privé terrein

Rodenticiden Meetjesland

■ aantal kg rodenticide op openbaar terrein
■ aantal kg rodenticide op privé terrein

5. Overlastbezorgers

5. Overlastbezorgers

5.1 Dierlijke overlastbezorgers Meetjesland

Gemeente	melding katten	vangsten katten	vangsten duiven	vangsten kippen	Andere
Aalter	43	81	?	0	0
Assenede + Zwarte sluispolder*	45	115	41	0	0
Eeklo*	0	0	0	16	0
Evergem	69	177	2	0	4 *tamme ratten
Kaprijke*	0	0	0	0	0
Knesselare	/	/	/	/	0
Lovendegem*	0	0	0	2	0
Maldegem	0	0	77	0	0
Sint-Laureins*	55	13	58	0	0
Waarschoot	19	44	0	0	0
Zomergem*	0	0	9	0	0
Totalen 2018	231	430	187	18	4

5. Overlastbezorgers

5.1 Dierlijke overlastbezorgers POV

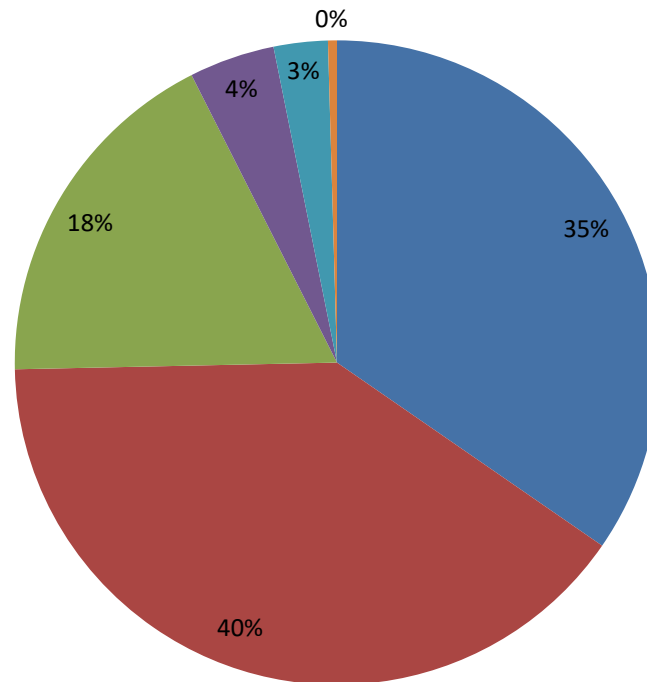
Regio	aantal meldingen katten	vangsten katten	vangsten duiven	vangsten kippen	Vangsten Ganzen
Bovenschedde-Leie	139	308	677	67	410
Dendervallei	294	594	1236	67	134
Meetjesland	231	430	187	18	0
Vlaamse Ardennen	113	253	161	1	127
Waasland	442	890	602	154	607
Totalen 2018	1219	2475	2863	307	1278

5. Overlastbezorgers

Overige dierlijke overlastbezorgers

■ vangsten katten ■ vangsten duiven ■ vangsten ganzen ■ vangsten kippen ■ eieren prikken ■ andere*

6. Biocidenwetgeving

6. Biocidenwetgeving

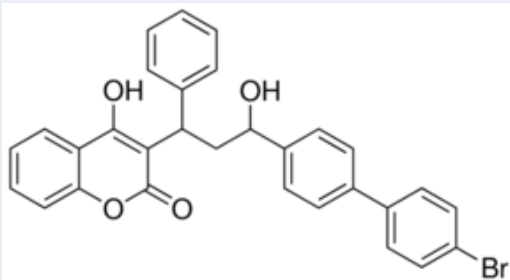
6.1 Bevoegdheden

Werkzame stof

Producten

Gebruik

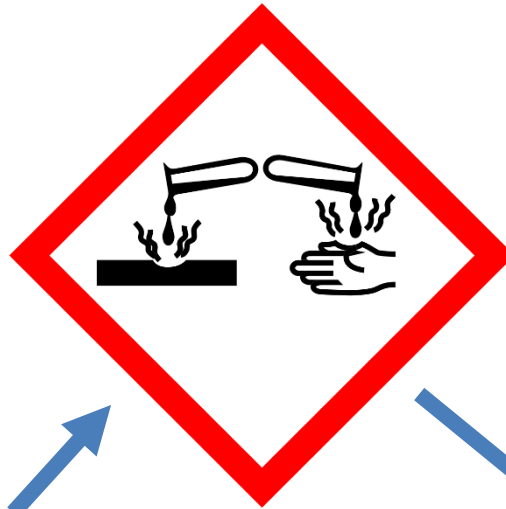
6. Biocidenwetgeving

6.1 Bevoegdheden

		
Werkzame stof	Producten	Gebruik
Europese biocidenverordening (EU) nr. 528/2012 (BPR)	Koninklijk besluit betreffende het op de markt aanbieden en het gebruiken van biociden	Decreet en besluit duurzaam gebruik van pesticiden (2013) MB generieke afwijkingen (jaarlijks)

6. Biocidenwetgeving

Gesloten circuit

6. Biocidenwetgeving

Gesloten circuit

- **Europese biocidenverordening (EU) nr. 528/2012 (BPR), art. 19 (4)**
Geen toelating voor verkoop aan het publiek van gevaarlijke biociden
- **KB van 8/05/2014, art. 41 - 48**
Bepaalt de algemene voorwaarden voor het op de markt brengen en gebruik van biociden op de Belgische markt.
- **Concreet**
Alle rodenticiden met actieve stof $> 0,003\%$ houden gezondheidsrisico in
→ Bromadiolone = $0,005\%$ Difenacoum = $0,005\%$
→ Dus (bijna alle) gangbare producten strenger gereguleerd
- **Gemeente**
→ Registratie bij FOD obv ondernemingsnummer
→ Op de hoogte zijn van de gebruiksvoorwaarden
→ <http://www.health.belgium.be/nl/lijtst-van-toegelaten-biociden>

6. Biocidenwetgeving

Gesloten circuit

- ▶ **Gewasbescherming** → **fyto**licentie
- ▶ **Biocide** → **zelfde idee**
  - Insecticiden en rodenticiden
  - Gebruiker/verkoper/voorlichter
  - 'rijbewijs' voor biociden
- ▶ **Punten**
  - Wetgevend kader biociden en veiligheid
  - Integrated Pest Management (IPM)
  - Toxicologie
  - 'schadelijke soorten'-kennis

6. Biocidenwetgeving

Decreet en besluit Duurzaam gebruik

- Pesticidegebruik verboden voor openbare diensten
- Afwijking mogelijk
  - Reden = volksgezondheid en hygiëne
  - Generieke afwijking voor rodenticiden onder voorwaarden
- Concreet
  - Generieke afwijking voor bestrijding van bruine rat en zwarte rat
  - Buitengebruik enkel **bromadialone en difenacoum aan 0,005%**
  - In en rondom gebouwen ook voor andere rodenticiden zoals brodifacoum en flocoumafen

6. Biocidenwetgeving

Generieke afwijking 2019

Afwijkingsnummer GL2019-01	Bestrijding van de bruine rat - <i>Rattus norvegicus</i>
<u>Product</u> Rodenticides met als werkzame stof bromadiolone of difenacoum in 0,005%, die volgens de toelatingsakte geschikt zijn voor het bestrijden van de bruine rat buiten, in open terrein, langs waterlopen en wegen. Deze rodenticides zijn alleen te kopen en te gebruiken door geregistreerde professionele gebruikers. <u>Omstandigheden</u> Afgeschermd uitgelegd in bakken of buizen. Alleen voor curatief gebruik na het vaststellen van ratten.	

Afwijkingsnummer GL2019-07	Bestrijding van zwarte rat – <i>Rattus rattus</i>
<u>Product</u> Rodenticides die volgens de toelatingsakte geschikt zijn voor het bestrijden van zwarte rat rondom gebouwen. <u>Omstandigheden</u> Afgeschermd uitgelegd in beveiligde lokaasdozen in de onmiddellijke omgeving (minder dan één meter) van gebouwen. Alleen curatief, dus na het vaststellen van de aanwezigheid van ratten.	

6. Biocidenwetgeving

6.2 Impact op rattenbestrijding

- Openbaar terrein buiten
→ enkel bromadiolone en difenacoum aan 0,005%
- Binnen en langs gebouwen
→ ook andere rodenticiden
- Altijd producten nodig uit 'gesloten circuit'
→ professioneel gebruiker
- Registratie bij FOD is verplicht
→ <https://www.health.belgium.be/nl/gesloten-circuit>
- In de toekomst Licentie nodig
→ Via opleiding

6. Biocidenwetgeving

6.3 Wat met de particulier?

- Geen producten uit het gesloten circuit
  - (KB van 8/05/2014, art. 41 – 48)
- Uitdelen door gemeente mag
  - Geen herverpakking maar kant- en klaar
  - Geen producten uit het gesloten circuit
  - Anders: verkoper biociden volgens (KB van 8/05/2014, art. 45 – 47)
- Uitdelen door gemeente af te raden
  - Ondoordacht gebruik weinig efficiënt en verhoogt risico op
    - Resistentie
    - Doorvergiftiging

6. Biocidenwetgeving

Bronnen en info

- www.biociden.be
  - merendeel besproken wetgeving
- www.zonderisgezonder.be
  - Vlaamse wetgeving
- <https://www.health.belgium.be/nl/gesloten-circuit>
  - Federale wetgeving
- Dank aan Dan Slootmaekers (VMM) voor input

7. Omzendbrief zwerfkatten

25/01/2019: Omzendbrief betreft : Dierenwelzijn – Gids voor diervriendelijk zwerfkattenbeleid en de rol van de gemeenten in geval van gevonden gezelschapsdieren

Uitgangspunt: Steden en gemeenten verplicht om in te staan voor opvang van zwervende en verloren gelopen dieren op hun grondgebied (*Dierenwelzijnswet*) => registratie, sterilisatie en identificatie door de verantwoordelijke is cruciaal

- Gemeentebesturen rol in herenigen van (levende en dode) dieren met eigenaar
- Elke gemeente moet in het bezit zijn van Chiplezer

7. Omzendbrief zwerfkatten

Verplichtingen sinds 1 april 2018

- Een diervriendelijk plan voor beheer zwerfkatten opstellen en uitvoeren
  - Een meldpunt zwerfkatten oprichten
  - De inwoners verwittigen vooraleer een vangactie plaatsvindt
  - Vrijgelaten zwerfkatten gecontroleerd voederen en voor beschutting zorgen (desgevallend i.s.m. omwonenden)
- => Gids uit 2014 herwerkt als leidraad bij ontwikkelen of uitbreiden beheerplan

7. Omzendbrief zwerfkatten

Wat zijn zwerfkatten?

- zwervende katten die geen verantwoordelijke hebben en die voornamelijk op openbare plaatsen en in leegstaande gebouwen leven
- Ook katten die gevoederd worden door omwonenden
- Ook verwilderde katten (jachtwetgeving?)

7. Omzendbrief zwerfkatten

Voorbeelden van zwerfkattenbeheer:

- Samenwerking met een asiel
- TNR-methode
- Samenwerking met vrijwilligersorganisatie en omwonenden

[Filmpje Kattenwerking RATO vzw](#)

Geen praktijkgerichte oplossingen op maat van gemeenten

7. Omzendbrief zwerfkatten

Wat doet RATO in 2019

- Bundelen van vragen en opmerkingen
- Vragen en opmerkingen voorleggen aan dienst dierenwelzijn
- Praktijkgerichte oplossingen zoeken
- Een beheerplan voorstellen op maat van de Oost-Vlaamse gemeenten

8. Rol van lokale besturen bij Exotenbeheer

8. Exotenbeheer

8.1 Stand van zaken

Europese verordening nr 1143/2014, van kracht sinds 1 januari 2015

- Lijst van soorten (44 soorten)
- 3 traps aanpak

Uitbereiding van 20 soorten is voorgesteld, die in juni 2019 wordt gestemd.

Info: <https://www.ecopedia.be/pagina/exotennet-23-november-2018#uitbreidingeuropeselijst>

8. Exotenbeheer

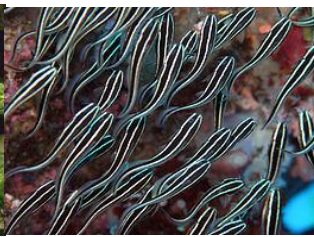
8.1 Nieuwe soorten

Platworm

Zonnebaars

Gestreepte Koraalmeerval

Treurmaina

Amerikaanse Nerts

Voskoesoe

Watersla

Grote Vlotvaren

Hemelboom

Amerikaans Bezemgras

Ballonrank

Roze Rimpelgras

Mesquite

Chinese Struikklaver

Japanse Klimvaren

Wilgacacia

Smalle theeplant

Oosterse Hop

Talgboom

Hoog Pampagras

8. Exotenbeheer

8.2 Belangrijkste dieren

- Wasbeer
- Chinese Muntjak
- Muskusrat
- Rosse Stekelstaart
- Nijlgans
- Wolhandkrab
- Aziatische Hoornaar
- Letterschildpad
- Rivierkreeften

8. Exotenbeheer

8.2 Belangrijkste planten

Reuzenbalsemien

Reuzenberenklauw

Waternavel

8. Exotenbeheer

8.2 Belangrijkste planten

Waterteunisbloem

Parelvederkruid

Hemelboom

8. Exotenbeheer

8.3 Uitvoering (fauna)

- **Wasbeer:** RATO vzw contacteren
- **Muskusrat:** bestrijding organiseren
- **Nijlgans:** groepen > 30 individuen melden aan RATO vzw

8. Exotenbeheer

8.3 Uitvoering

- ***Rosse stekelstaart:***

- weinig voorkomend,
- doorgeven aan ANB!

- ***Waterschildpad:***

- In RATO gemeenten kan RATO beheren
- Andere gemeenten RATO adviseert

8. Exotenbeheer

8.3 Uitvoering

- ***Wolhandkrab:***

- beheer in groter plan,
- contacteer RATO vzw voor advies
- Info: <https://www.ecopedia.be/dieren/chinese-wolhandkrab>

8. Exotenbeheer

8.3 Uitvoering

- ***Aziatische Hoornaar:***

– waarnemingen doorgeven aan <https://vespawatch.be/>

Honingbij

Duitse wesp

Aziatische hoornaar

Europese hoornaar

8. Exotenbeheer

8.3 Uitvoering (flora)

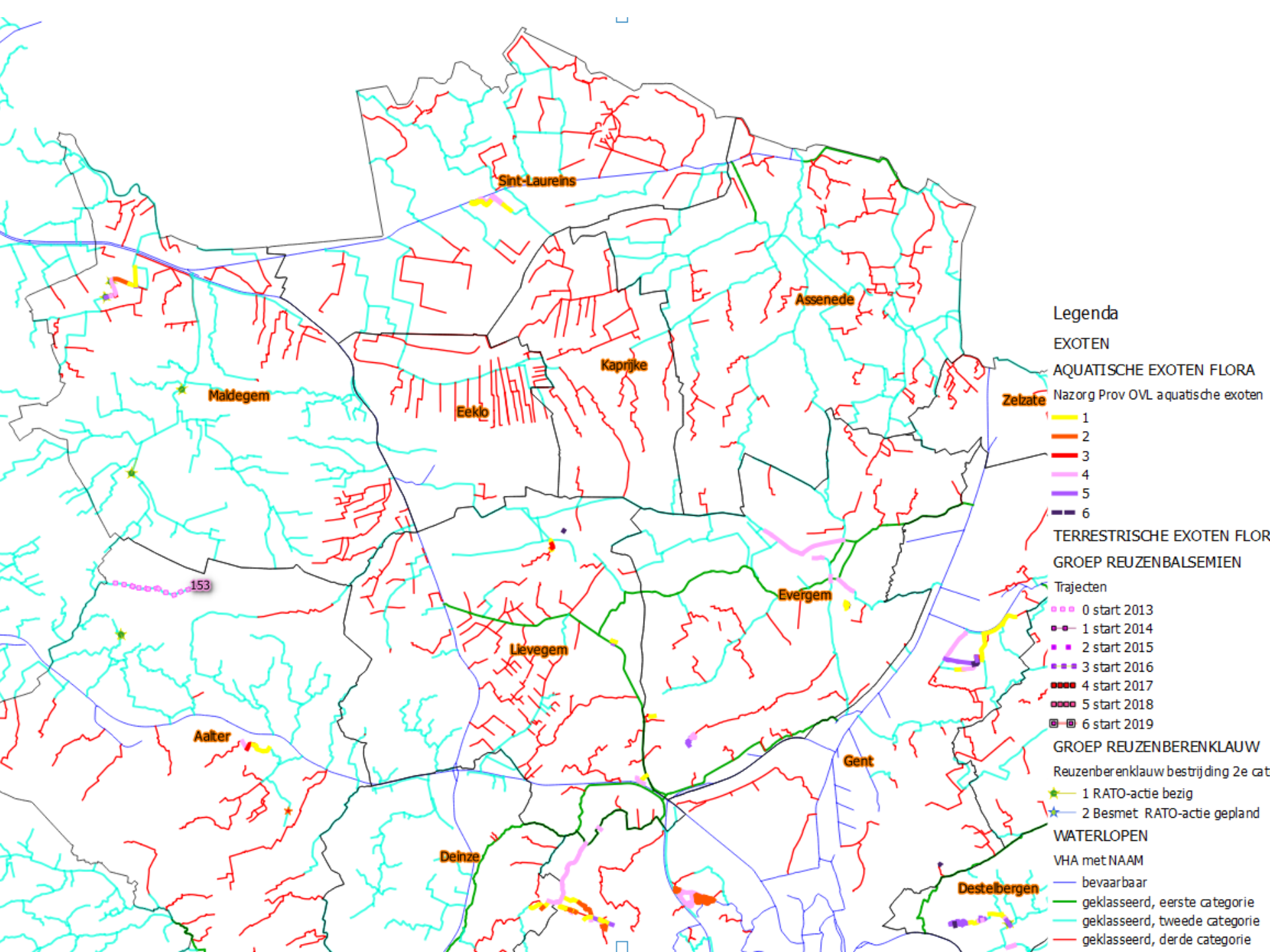
- ***Reuzenberenklauw***: inventarisatie en uitvoeren van beheermaatregelen i.s.m. gemeenten

- ***Waterwaaier***

<https://www.ecopedia.be/planten/waterwaaier>

- ***Reuzenbalsemien***: geen verdere inventarisatie en beheer enkel in functie van natuurwaarde (Habitatrichtlijn)

8. Exotenbeheer

Vragen? Exoten@oost-vlaanderen.be

Schrijf je in voor de Nieuwsflash van Ecopedia:

Via [inschrijving Nieuwsflash ExotenNet](#) (volgende editie wordt verwacht begin april 2019)

9. Kalender en varia

- Ter herinnering: veldlijsten worden **niet** meer maandelijks opgevraagd. Jaarlijkse opvraag via vragenlijst
- Volgende Regionaal Comité: voorjaar 2020
- Thema's volgend Regionaal Comité?
- Opleiding aanpak invasieve duizendknoop via Inverde, regio Olen op 9 mei 2019. Inschrijven kan via <https://www.inverde.be/opleidingen/aanpak-van-japanse-duizendknoop-op-het-terrein>

Contact

RATO vzw

Sofie Standaert, coördinator

Karel Van Moer, technisch coördinator

Angela Géron, administratief medewerker

Anke Stefens, projectmedewerker

Didier Huygens, directeur Landbouw en Platteland

Provinciaal bestrijder: Daniël Acke

RATO bestrijders provinciale werking: Hendrik Dhoore, Jacky Serrarens, Yves Bruyneel en Robert De Cock

☎ 09 267 87 43 of 09 267 87 25

rato@oost-vlaanderen.be